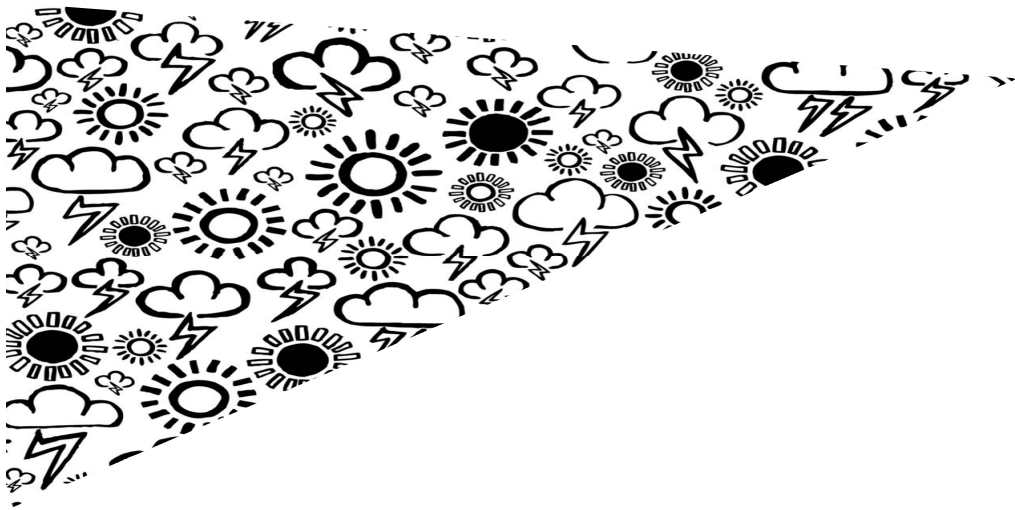

Haninge kommun

Granskning av grundskolans arbete
för ökad måluppfyllelse

Innehåll

1. Sammanfattning	2
2. Inledning	3
2.1. Bakgrund	3
2.2. Syfte och avgränsning.....	3
2.3. Revisionsfrågor	3
2.4. Revisionskriterier.....	4
2.5. Metod och genomförande	4
3. Styrning	4
3.1. Nationell styrning	4
3.2. Kommunens styrning	6
4. Arbetet med att anpassa undervisningen efter varje elev.....	8
4.1. Hur arbetar skolorna?	8
5. Nämndens arbete för att alla elever ska nå kunskapsmålen.....	10
5.1. Kunskapsuppföljning	10
5.2. Skolplaneenkäten.....	11
5.3. Kommungemensamma mallar.....	12
5.4. Arbetet med förbättrad måluppfyllelse	13
5.5. Arbetet med elever i behov av särskilt stöd	13
5.6. Pedagogiskt centrum	14
6. Sammanfattande bedömning	16
6.1. Svar på revisionsfrågorna	16
Källförteckning	19

Bilagor:

Bilaga 1 - Skolorna i urvalet

1. Sammanfattning

Grundskolan i Haninge kommun har, trots ett förbättrat resultat de senaste åren, en låg måluppfyllelse jämfört med övriga Stockholmskommuner samt riket. Enligt fullmäktiges mål ska samtliga elever nå de nationella kunskapsmålen. Ernst & Young har på uppdrag av revisorerna i Haninge kommun granskat om grund- och förskolenämnden bedriver ett ändamålsenligt arbete för att anpassa undervisningen efter varje elevs behov i syfte att alla når kunskapsmålen.

Fokus i granskningen är vilka åtgärder som vidtas för att koppla de individuella utvecklingsplanerna och åtgärdsprogrammen till de nationella kunskapsmålen samt vilket genomslag planerna har i undervisningen. Inom ramen för granskningen har intervjuer skett med skolledningarna samt ett urval av lärare och annan personal på fyra skolenheter; Lundaskolan (F-5), Dalarö skola (F-9), Lyckeby skola (6-9) och Tungelsta skola (6-9).

Resultatet visar att grund- och förskolenämnden bedriver ett omfattande arbete för att förbättra den låga måluppfyllelsen. Betoningen finns inom kunskapsuppföljning och skolplanenkäten, två kvantitativa verktyg som kan ge indikationer om utveckling över tid, men inte information om orsaker bakom svaga resultat. Det är därför positivt att nämnden även arbetar med kvalitativa inslag, som den uppföljning av åtgärdsprogram som genomförts de tre senaste åren av grundskolecheferna. Särskilt för årskurs 6-9 har uppföljningen av de elever som inte blev behöriga till gymnasiet skapat ökad kunskap och möjlighet för att forma rutiner för att bättre möta dessa elevers behov.

Utbildningsförvaltningen har tagit fram mallar för individuella utvecklingsplaner och åtgärdsprogram. Det är ett viktigt led i att säkerställa att de används enligt intentionerna, och att de är kopplade till mål och kunskapskraven i läroplan och kursplan.

Mot bakgrund av den extensiva uppföljningen och de kommungemensamma mallarna är vår bedömning att grund- och förskolenämnden bedriver ett ändamålsenligt arbete för att anpassa undervisningen efter varje elevs behov i syfte att de nationella målen nås.

Trots detta kan nämnden ytterligare utveckla arbetet med elever som har behov av stöd. I Haninge kommun, som i de flesta kommuner, har man inte tagit fram någon definition av "stöd", vilket försvårar möjligheten för såväl rektorer, nämnden och revisionen att få en överblick av stödets art eller av hur många elever som får och/eller behöver stöd. Det förhindrar också möjligheten att följa upp om stödet är adekvat, något som även grundskolecheferna identifierat som en utmaning. Diskussionen om stöd får inte enbart handla om diagnoser. Elever med diagnoser är inte nödvändigtvis i behov av stöd och vice versa. Här är det viktigt att, i synnerhet inom varje skolenhet, definiera vad som ingår i "vanligt stöd", som vissa elever kan behöva under kortare eller längre perioder för att nå målen eller inte halka efter i något ämne, och vad som ses som "särskilt stöd". Våra rekommendationer till grund- och förskolenämnden är:

- ▶ Grundat på den kunskap som finns om elevgruppen (de sju kategorierna) som inte blev behörig till gymnasiet VT 2011 bör nämnden utveckla rutiner och former för att stödja grundskolorna i att bättre möta resurssvaga elever.
- ▶ Nämnden bör utveckla former för att underlätta för de kommunala skolorna att stimulera elever som lätt når målen, enligt intentionerna i skollagen
- ▶ Nämnden bör genomföra uppföljning av individuella utvecklingsplaner enligt samma modell som man idag genomför uppföljning av åtgärdsprogram, bland annat med syfte att skolorna tar fram heltäckande IUP.

2. Inledning

2.1. Bakgrund

I september 2011 redovisade Skolinspektionen en sammanfattning av tillsynen som skett på landets skolor under 2010, i rapporten *Olika elever – samma undervisning*. I rapporten framgår att nästan var femte grundskola fick kritik under 2010 för att undervisningen inte utformades med tillräcklig hänsyn till elevernas individuella förutsättningar och behov.

I författningarna som styr skolan finns verktyg som är kopplade till elevernas utveckling och som ska främja att samtliga elever når målen. I en *individuell utvecklingsplan* ska läraren skriftligt sammanfatta vilka insatser som behövs för att eleven ska nå målen och i övrigt utvecklas så långt som möjligt. *Åtgärdsprogram* upprättas då en elev behöver särskilt stöd.

Under de senaste åren har revisionen flera gånger granskat kommunens åtgärder beträffande elever i behov av särskilt stöd. Den senaste granskningen visade att ett strukturerat arbete sker i kommunen kring målgruppen. Kvaliteten i de åtgärdsprogram som tas fram i skolan behövde dock förbättras och rutinen för uppföljning ses över. En utökad dialog behövdes mellan den centrala stödavdelningen och rektor kring elever i behov av särskilt stöd.

Under 2011 har funktionen *pedagogiskt centrum* skapats i kommunen med syfte att följa upp och vidareutveckla forskningen kring framgångsrika skolor och för att sprida kunskap om utvecklingsarbetet. Detta ska leda till förbättrad undervisning och öka måluppfyllelse.

Enligt fullmäktiges mål ska alla elever nå de nationella kunskapsmålen. Grundskolan i Haninge kommun har, trots ett förbättrat resultat de senaste åren, en jämförelsevis låg måluppfyllelse jämfört med övriga Stockholmskommuner samt även jämfört med riket. De förtroendevalda revisorerna har identifierat en risk i att samtliga elever inte når de nationella kunskapsmålen och genomför därför en fördjupad granskning av grund- och förskolenämndens arbete.

2.2. Syfte och avgränsning

Syftet är att bedöma om grund- och förskolenämnden bedriver ett ändamålsenligt arbete för att anpassa undervisningen efter varje elevs behov med syfte att alla når kunskapsmålen.

Fokus i granskningen är vilka åtgärder som vidtas för att koppla de individuella utvecklingsplanerna och åtgärdsprogrammen till de nationella kunskapsmålen samt vilket genomslag planerna har i undervisningen.

Granskningen omfattar grund- och förskolenämnden och avgränsas till grundskolan. De bedömningar som ligger till grund för redovisningen i denna rapport utgår från 1985 års skollag (1985:1100) och övriga författningar som gällde fram till 1 juli 2011. I rapporten beskrivs även innehållet i nya bestämmelser samt eventuella förbättringsområden kopplade till gap mellan den nya lagstiftningen och praxis i kommunen.

2.3. Revisionsfrågor

Följande revisionsfrågor besvaras i granskningen:

- ▶ Har tillräckliga åtgärder vidtagits för att koppla åtgärdsprogrammen och de individuella utvecklingsplanerna till de nationella kunskapsmålen.
 - Hur sker uppföljning?
 - Vilka åtgärder vidtas för att utveckla kvaliteten i åtgärdsprogrammen?
- ▶ Är undervisningen anpassad till varje elevs förutsättningar och behov?
- ▶ Styrs de individuella utvecklingsplanerna i undervisningen?

- Hur sker uppföljning?
- ▶ Vidtas ändamålsenliga åtgärder för att ge elever i behov av extra stöd möjlighet att nå de nationella kunskapsmålen?
 - Hur många elever omfattas av stöd?
 - Ställs krav på diagnos innan stöd sätts in?
 - Hur tillförsäkras stöd till resurssvaga elever/föräldrar?
- ▶ Vidtas åtgärder för att ge duktiga elever ytterligare intellektuell stimulans?

2.4. Revisionskriterier

Revisionskriterier är de bedömningsgrunder som bildar underlag för granskningen.

Granskningen utgår från följande revisionskriterier:

- ▶ Skollagen (1985:110) samt Skollagen (2010:800)
- ▶ Grundskoleförordningen (1994:1194) samt Skolförordningen (SFS 2011:185)
- ▶ Läroplan för det obligatoriska skolväsendet, förskoleklassen och fritidshemmet (Lpo 94) samt Läroplan för grundskolan (LGR11)
- ▶ Haninge kommuns skolplan 2008-2011
- ▶ Grund- och förskolenämndens strategi och budget 2011

2.5. Metod och genomförande

Granskningen baseras på intervjuer och studier av dokument med relevans till granskningsområdet. En lista över samtliga dokument återfinns i källförteckningen.

Intervjuer har genomförts med grundskolechef F-5 samt grundskolechef 6-9. Vidare har intervju genomförts med centrala stödchefen på utbildningsförvaltningen kring de delar av rapporten som gäller centrala stödavdelningen.

Inom ramen för granskningen har även intervjuer skett med skolledningar samt ett urval av lärare och annan personal på fyra skolenheter i Haninge; Lundaskolan (F-5), Dalarö skola (F-9), Lyckeby skolan (6-9) och Tungelsta skola (6-9). Skolorna har valts ut för att representera olika åldrar och geografiska områden. I bilaga 1 följer en beskrivning av varje skola.

3. Styrning

3.1. Nationell styrning

Granskningsområdet regleras nationellt i en rad olika styrdokument, vars innehåll beskrivs nedan. Eftersom grundskolan är i ett förändringsskede, med pågående implementering av ny skollag och en rad nya författningar, beskrivs innehållet i såväl tidigare som nya bestämmelser.

3.1.1. Skollagen

I skollagen (1985:1100) framgår att särskilt stöd ska ges till elever som har svårigheter i skolarbetet, samt att särskild hänsyn ska tas till dessa elever. Samtliga elever skall ha inflytande över hur deras utbildning utformas.

Nya skollagen (2010:800) trädde i kraft första juli 2011. I den är skrivningarna kring stödet och skolans ansvar långt mer utvecklade. Utbildningen ska ta hänsyn till elevers behov och de ska ges stöd och stimulans så att de utvecklas så långt som möjligt. En strävan ska vara att uppväga skillnader i elevernas förutsättningar och elever som lätt når kunskapskraven ska ges stimulans för att kunna nå längre.

Om det framkommer att det finns risk att en elev inte kommer att nå kunskapskraven ska detta anmälas av lärare till rektorn. Rektor ska skyndsamt utreda behov av särskilt stöd. Utredningen kan leda till att rektor fattar beslut om ett åtgärdsprogram. Av programmet ska det framgå vilka behoven är, hur de ska tillgodoses och hur åtgärderna ska utvärderas. Eleven och vårdnadshavare ska ges möjlighet att delta när programmet utarbetas. Programmet kan överklagas av vårdnadshavare till skolväsendets överklagandenämnd.

För en elev i grundskolan ska det särskilda stödet ges på det sätt och i den omfattning som behövs för att eleven ska ha möjlighet att nå de kunskapskrav som minst ska uppnås (nivå godkänd eller E). De exempel på särskilt stöd som förekommer i lagen är särskild undervisningsgrupp, enskild undervisning och anpassad studiegång.

I tionde kapitlet regleras att en elev som har en vårdnadshavare med ett annat modersmål än svenska ska erbjudas modersmålsundervisning om språket är elevens dagliga umgängesspråk, och om eleven har grundläggande kunskaper i språket.

I samma kapitel finns bestämmelser om utvecklingssamtal och individuell utvecklingsplan. Minst en gång varje termin ska läraren, eleven och vårdnadshavare ha ett utvecklingssamtal om elevens kunskaps- och sociala utveckling i relation till målen. Vid utvecklingssamtalet ska läraren i en skriftlig individuell utvecklingsplan ge omdömen och sammanfatta vilka insatser som behövs för att eleven ska nå kunskapskraven och i övrigt utvecklas så långt som möjligt. Överenskommelser mellan läraren, eleven och vårdnadshavare ska dokumenteras i planen.

Kommunen som huvudman är ansvarig för att utbildningen bedrivs enligt lagen och ska på huvudmannanivå systematiskt och kontinuerligt planera, följa upp och utveckla utbildningen.

3.1.2. Grundskoleförordningen (1994: 1194)

Grundskoleförordningen tillämpas till viss del för elever som går i årskurs 9 under läsåret 2011/12. I övrigt har den sedan 1 juli 2011 ersatts av Skolförordningen (SFS 2011:185) som beskrivs i nästa avsnitt. Grundskoleförordningen reglerar särskilda stödinsatser utifrån skrivningen i skollagen (1985:1100). Vidare finns i grundskoleförordningen bestämmelser om åtgärdsprogram som liknar de i nya skollagen.

De särskilda stödåtgärder som framkommer i grundskoleförordningen är:

- stödundervisning.
- särskilt stöd till elever med behov av specialpedagogiska insatser, i första hand inom den klass eller grupp som eleven tillhör.
- särskild undervisningsgrupp.
- anpassad studiegång.

I grundskoleförordningen finns samma bestämmelser om individuella utvecklingsplaner och åtgärdsprogram som nu står i nya skollagen.¹

Elever med vårdnadshavare som talar ett annat språk än svenska kan få modersmålsundervisning samt studiehandledning på sitt modersmål.

¹ Med undantaget att åtgärdsprogrammet enligt nya skollagen beslutas av rektor och kan överklagas av vårdnadshavare.

3.1.3. Skolförordningen (SFS 2011:185)

Skolförordningen (SFS 2011:185) gäller från 1 juli 2011. I förordningen framgår att eleverna genom strukturerad undervisning ska ges ett kontinuerligt och aktivt lärarstöd i den omfattning som behövs för att eleverna når de kunskapskrav som minst ska uppnås och i övrigt utvecklas så långt som möjligt.

Förordningen reglerar att huvudmannen är skyldig att anordna modersmålsundervisning i ett språk endast om minst fem elever som ska erbjudas modersmålsundervisning i språket önskar sådan undervisning, och det finns en lämplig lärare. Vidare framgår att en elev kan få studiehandledning på sitt modersmål och undervisning i svenska som andraspråk.

3.1.4. Läroplanen

Tidigare läroplan Lpo94 fastslår att undervisningen ska anpassas till varje elevs förutsättningar och behov. Läroplanen fastslår att läraren ska utgå från varje enskild individs behov, stimulera, handleda och ge särskilt stöd till elever som har svårigheter.

Läroplanen preciserar även rektors ansvar. Rektor ansvarar för att en lokal arbetsplan upprättas samt för att skolans resultat utvärderas i förhållande till de nationella målen, målen i skolplanen och till den lokala arbetsplanen.

Regeringen har i oktober 2010 antagit en ny läroplan för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet (Lgr11) som trädde i kraft 1 juli 2011. LGR11 beskriver att undervisningen ska anpassas till varje elevs förutsättningar och behov. Den ska främja elevernas lärande och kunskapsutveckling med utgångspunkt i elevernas bakgrund, tidigare erfarenheter, språk och kunskaper. Alla som arbetar i skolan ska uppmärksamma och stödja elever i behov av särskilt stöd. Läraren ska bland annat:

- ta hänsyn till varje enskild individs behov, förutsättningar, erfarenheter och tänkande
- stärka elevens vilja att lära och tillit till den egna förmågan
- ge utrymme för elevens förmåga att själv skapa och använda olika uttrycksmedel
- stimulera, handleda och ge särskilt stöd till elever som har svårigheter
- organisera och genomföra arbetet så att eleven bland annat
 - utvecklas efter sina förutsättningar
 - upplever att kunskap är meningsfull och att kunskapsutvecklingen går framåt
 - får stöd i sin språk- och kommunikationsutveckling
 - successivt får fler och större självständiga uppgifter och ett ökat eget ansvar

I den tidigare läroplanen fanns *mål att sträva mot* och *mål att uppnå*. I nya läroplanen används begreppet kunskapskrav istället för mål. För elever i grundskolans årskurs 9 gäller under läsåret 2011/12 fortfarande betygsskalan MVG, VG och G. I övrigt används den nya betygsskalan A-F, där E är godkänd-nivån.

3.2. Kommunens styrning

3.2.1. Skolplan

Bestämmelsen om att det i alla kommuner ska finnas en av kommunfullmäktige antagen skolplan är borta i nya skollagen. Grund- och förskolenämnden har dock beslutat att fortsätta arbeta med en skolplan under perioden 2012-2015.

I skolplanen 2008 – 2011 finns målet att 100 procent av eleverna ska nå målen. Skolans personal ska kombinera höga förväntningar med ett arbetssätt anpassat efter elevens förutsättningar. Förbättrade utvecklingssamtal och IT-lösningar beskrivs som nyckelfrågor. Sju punkter är prioriterade i skolplanen:

1. Ett nytt förhållningssätt med lärande i fokus
2. Förbättrad målstyrning med förtydligade styrdokument
3. Enhetliga strukturer
4. Uppföljning av kunskapsutvecklingen
5. Anpassning av arbetssätt
6. Förstärkt pedagogisk ledning
7. Barns och elevers inflytande

Skolplanen utvärderas kontinuerligt i samband med årsredovisningen.

3.2.2. Grund- och förskolenämndens strategi och budget 2011

I nämndens strategi och budget för 2011 framgår att samtliga verksamheter ska arbeta med fokus på kunskap och måluppfyllelse. Arbete med det pedagogiska ledarskapet ska säkerställas och omfatta alla nivåer i organisationen. Under 2011 ska Haninge Pedagogiska Centrum och av resultat- och kvalitetsuppföljningssystemet vidareutvecklas. Förvaltningen arbetar även med den nya skolplanen 2012-2015.

Nämndens strategi för att nå det övergripande målet är att organisera verksamheten så att eleverna i så hög utsträckning som möjligt har behöriga lärare i samtliga ämnen. Åtaganden inom grundskolan är:

- ▶ alla elever som lämnar grundskolan ska ha minst godkänt i alla ämnen
- ▶ kompetensutveckling för lärarkåren
- ▶ tidiga insatser för de elever som riskerar att inte nå målen
- ▶ tidiga insatser mot skolk

Målvärden som mäts är andelen som klarar samtliga nationella mål i årskurs 3, 6 och 9. I den senaste delårsrapporten (augusti) 2011 framgår att arbetet med skolplanen har fördjupats genom att grundskolecheferna genomfört besök i skolorna under våren 2011. Observationerna har följts upp i samtal med en elevgrupp, en personalgrupp och ledningsgrupp. I tabellen nedan framgår resultatet i delårsrapporten samt nämndens kommentar.

Tabell: Måluppfyllelse i delårsrapport 2, 2011

Nationellt mål	Resultat 2011
Nationella prov årskurs 3	Klarat alla delprov 59 %
Nationella prov årskurs 5	Klarat alla delprov 59 %
Prel. betygsresultat åk 9	Meritvärde 201,7
Andel behöriga till gymnasiet	81,7 %

I en kommentar i delårsrapporten framgår att grundskolan F-5 måste förbättra metoderna för att göra likvärdiga bedömningar och bli bättre på att tidigare identifiera elever som riskerar att inte nå kunskapskraven i respektive ämne: "Adekvata och tidiga åtgärder behöver sättas in och sedan utvärderas och följas upp utifrån resultatet av åtgärderna."

Det preliminära meritvärdet 201,7 för Hanninges kommunala skolor är det bästa resultatet någonsin. Det är en förbättring med 7,1 poäng sedan föregående läsår. Andelen elever behöriga till att söka gymnasieskolans nationella program har ökat med 2,4 procentenheter till 81,7 %.

4. Arbetet med att anpassa undervisningen efter varje elev

4.1. Hur arbetar skolorna?

Samtliga intervjuade lärare menar att de aktivt arbetar med att anpassa undervisningen efter elevernas behov. En viktig del är enligt många att utgå från att eleverna har olika lärstilar. Vissa lär sig bättre av att läsa, andra av att lyssna eller berätta. Lärarna anser att de själva och deras kollegor är medvetna om detta och försöker variera undervisningen, från helklass till mindre grupper. Det förekommer också att eleverna får välja redovisningsform och i vissa fall att de kan välja mellan att göra ett prov muntligt eller skriftligt. Lärarna uppger dock att tidsbrist och stora klasser kan leda till att undervisningen inte alltid varierar så mycket som de skulle önska.

Många lärare uppger att tillgängligheten till datorer för eleverna är viktig för att de ska kunna arbeta med olika uttrycksformer och informationskällor och bättre ta till sig innehållet i undervisningen. Lycebyskolan har installerat SmartBoard i de teoretiska klassrummen, vilket ger möjligheter att utveckla undervisningen. På Tungelsta skola är de intervjuade lärarna kritiska till datorernas antal (16 st) och kvalitet, vilket gör att de undviker att använda datorer i undervisningen.

De intervjuade lärarna lyfter vikten av att de har gemensam tid, dels i arbetslagen, men även ämnesvis, för att kunna utveckla kvaliteten på undervisningen. Genom ett ökat samarbete mellan olika lärare och ämnen kan ett erfarenhets- och kunskapsutbyte ske. Det är enligt samtliga intervjuade viktigt att rektorerna initierar och stimulerar detta arbete. Skolorna i urvalet har mycket olika arbetssätt när det gäller tiden och möjligheten för lärare och rektor att utveckla undervisningen, dess innehåll och kvalitet.

På Lycebyskolan en gemensam lektionsplanering för samtliga lärare införts. Lektionerna bygger på en stomme som eleverna känner igen oavsett vilket ämne de läser. Lärarna träffas ämnesvis och arbetar med innehållet. De använder en loggbok för att föra en dialog med eleven om lärarens bedömningar och elevens syn på sitt lärande. Lärare på övriga skolor uppger att de önskar mer tid till ämnesfördjupning.

4.1.1. Individuella utvecklingsplaner

Samtliga skolor i urvalet använder en kommungemensam mall för individuella utvecklingsplaner (IUP). Mallen innehåller koppling till målen i varje kurs. Det varierar dock på vilket sätt skolorna använder planerna. Vissa skolor ser IUP som ett dokument där man fokuserar på ämnen där elever har störst behov att utvecklas. Andra använder IUP till bedömningar i samtliga ämnen. Lundaskolans elever har exempelvis regelbunden "IUP-tid" där de arbetar individuellt med ämnen där de behöver mer tid. Gemensamt för alla skolorna är att IUP revideras på utvecklingssamtal tillsammans med vårdnadshavare. På Lycebyskolan och Dalarö skola inleds terminen med ett IUP-samtal som sedan utvärderas på utvecklingssamtalet i slutet av terminen.

I tabellen nedan framgår vad eleverna i de fyra skolorna svarat på frågan "Jag har en individuell utvecklingsplan" i skolplaneenkäten under åren 2008-2011.

Andelen som instämmer i påståendet "Jag har en individuell utvecklingsplan" (stämmer bra eller ganska bra). 2009-2011²

	2009	2010	2011
Dalarö skola	71 %	81 %	90 %
Lundaskolan	90 %	87 %	98 %
Lycebyskolan	45 %	62 %	75 %
Tungelsta skola 6-9	57 %	65 %	65 %

Resultatet visar att andelen elever som instämmer har ökat under perioden. Lundaskolan har störst andel som svarat instämmande. Det är stor skillnad mellan de yngre eleverna på Dalarö skola och Lundaskolan samt de äldre på Lycebyskolan och Tungelsta skola. Andelen på Tungelsta skola år 2011 är relativt låg i förhållande till övriga.

De intervjuade rektorerna och lärarna menar att ökade krav på dokumentation inom skolan kräver att arbetssättet effektiviseras. Därför anser många att det är positivt att kommunen skapar gemensamma mallar för exempelvis IUP.

4.1.2. Åtgärdsprogram

Samtliga skolor i urvalet arbetar aktivt med åtgärdsprogram. Undervisande lärare eller mentor/klasslärare ansvarar för att upprätta och utvärdera åtgärdsprogrammet tillsammans med eleven. Skolorna använder de kommungemensamma mallarna för åtgärdsprogram och utvärdering. På Tungelsta skola uppger rektorn att skolledningen nu arbetar med att ta fram en ny struktur för arbetet med åtgärdsprogram kopplat till förändringarna i nya skollagen.

I intervjuerna framkommer att det är vanligt att åtgärdsprogrammen använts som ett verktyg för att notera vad såväl skola, som elev och vårdnadshavare ska åtgärda. Enligt grundskolecheferna och de intervjuade rektorerna är det viktigt att lärarna i ökad utsträckning använder programmen som ett redskap för skolans åtgärder och inte skriver in i programmet vad eleven eller vårdnadshavare ska vidta för åtgärder.

4.1.3. Elever med särskilda behov

Det varierar hur skolorna i urvalet definierar elever med särskilda behov eller behov av stöd. Flera olika kategorier av elever nämns under intervjuerna:

- Elever som inte når upp till nationella mål/krav och behöver pedagogiskt stöd
- Elever som behöver stöd utöver det pedagogiska stödet
- Elever med olika typer av diagnoser

Skolorna i urvalet har mer eller mindre systematiskt skapat en struktur för att stödja elever. Det kan handla om mindre undervisningsgrupper, stöd från speciallärare och specialpedagoger och extra undervisning i olika ämnen. I samtliga fall kräver stödundervisningen beslut av rektor. Lycebyskolan erbjuder även frivillig läxläsning på eftermiddagarna några dagar i veckan, dit elever kan gå och träffa en lärare som undervisar i det ämne som de är svaga i, eftersom lärarna roterar sin närvaro. En elev kan rekommenderas att "gå på läxläsningsengelska varannan onsdag", då engelskläraren är på plats. Även Lundaskolan erbjuder sina elever läxhjälp genom Röda korset. Ingen av skolorna utvärderar stödet kontinuerligt.

Ett exempel på stöd inom skolan är arbetet med elever med som har läs- och skrivsvårigheter. Skolorna i urvalet har en lärare som är ansvarig för att samordna behovet kring dessa

² Siffrorna är avrundade till heltal

elever, ha kontakt med logoped och informera lärare om vilken typ av stöd eleverna behöver. Skolorna erbjuder eleverna datorer med särskilda stödprogram, förlängd tid vid prov, inlästa läromedel och ser även till att dessa elever får träna att läsa mer än andra.

Flera av skolorna i urvalet har tagit hjälp av centrala stödavdelningen inom utbildningsförvaltningen när det gäller elever i behov av särskilt stöd. Det har handlat om såväl handledning till lärare som ansökningar om tilläggsbelopp. Några av de intervjuade lärarna lyfter vikten av regelbunden konsultation eftersom en del av eleverna med särskilda behov fordrar lärare med kunskap i deras funktionshinder, vilket oftast inte finns.

På Lundaskolan erbjuds alla elever som har rätt till det modersmålsundervisning och studiehandledning på modersmålet. För de elever som kommer som nyanlända till Lundaskolan genomförs en kartläggning som innefattar deras språkliga och kulturella bakgrund samt tidigare skolerfarenhet. Elevernas kunskapsutveckling i modersmålet följs upp och dokumenteras i elevernas individuella utvecklingsplaner.

Under 2010 genomförde Skolinspektionen en kvalitetsgranskning av språk- och kunskapsutvecklingen för elever med annat modersmål än svenska på bland annat Lundaskolan. Granskningen omfattade årskurs 2 och 4 och visade att förhållningssättet i Lundaskolan på ett mycket bra sätt anknyter till elevernas kulturella och språkliga bakgrund.

Skolinspektionen bedömde att arbetet på Lundaskolan på ett mycket bra sätt anpassas till elevernas behov och intressen. Skolan har rutiner för mottagande och kartläggning av elevernas språkmiljö och utländska erfarenheter, vilket synliggör elevernas språkkunskaper.

4.1.4. Stimulans för högpresterande elever

Gemensamt för skolorna i urvalet är att de inte har skapat något särskild eller tydlig struktur för elever som är högpresterande, eller lätt når målen. Lärarna uppger att de ofta försöker stimulera duktiga elever inom ramen för undervisningen. Några uppger att det kan vara lättare med yngre elever som arbetar hela dagen med samma lärare.

Rektorena menar att det kan vara svårt att skapa ökad stimulans för duktiga elever eftersom mycket tid och energi går till de som har svårigheter.

5. Nämndens arbete för att alla elever ska nå kunskapsmålen

Grund- och förskolenämnden har målet att alla elever ska nå målen, och har också skapat en organisation och ett system för uppföljning som stödjer verksamheten att nå målet.

Vårterminen 2011 var meritvärdet 201,7 för kommunens skolor det bästa resultatet någonsin. Andelen elever behöriga till att söka gymnasieskolans nationella program ökade med 2,4 procentenheter till 81,7 % jämfört med föregående läsår. Andelen elever i kommunala skolor som nådde målen i alla ämnen ökade med 7,6 procentenheter till 70,9 %.

5.1. Kunskapsuppföljning

Grund- och förskolenämnden har skapat ett system för kunskapsuppföljning, som löper från förskolan till gymnasiet. Uppföljningen i grundskolan sker enligt följande matris:

Tabell: 1 Kunskapsuppföljning i Haringe kommun

Årskurs	Kommunens kontroller ³	Nationella kontroller ⁴
F	Kunskapskontroll i läsning	
1		
2	Kunskapskontroll matematik	
3	Kunskapskontroll simning	Nationella prov
4		
5	Kunskapskontroll läsutveckling (LUS) Kunskapskontroll fysik Kunskapskontroll kemi	Nationella prov
6	Kunskapskontroll läsutveckling (LUS)	
7	Kunskapskontroll kemi	
8	Kunskapskontroll matematik	
9	Uppföljning betyg (meritvärde samt behöriga till gymnasiet)	

Utbildningsförvaltningen ser uppföljningen som ett kraftfullt verktyg som påverkar verksamheten.

Resultatet i kunskapsuppföljningen visar stor variation i resultatet mellan enheter. Uppföljningen ger information ned på klassnivå, vilket underlättar för rektorerna att följa upp med enskilda lärare. Enligt de intervjuade lärarna är det dock mycket ovanligt att uppföljning sker utifrån resultatet i kunskapskontrollerna.

5.2. Skolplaneenkäten

Grund- och förskolenämnden genomför varje år en utvärdering via enkäter om skolan. Enkäterna riktar sig till all pedagogisk personal från förskolan till Centrum Vux, till föräldrar från förskola och grundskola samt även till elever från skolår tre upp till Centrum Vux. Syftet är att utvärdera skolplanen. De intervjuade lärarna och rektorerna uppger att det är betydligt vanligare att skolorna utvärderar resultatet av skolplaneenkäten än resultatet i kunskapsuppföljningarna.

Den totala svarsfrekvensen på enkäten ökade från 78 procent 2010 till 80 procent 2011. I tabellen nedan framgår resultat för två frågor som berör anpassning av undervisningen efter elevernas förutsättningar:

Tabell: Andelen elever som instämmer i påståendet i Skolplaneenkäten 2011⁵

Påstående	Dalarö skola	Lundaskolan	Lycebyskolan	Tungelsta skola 6-9
Lärarna berättar för mig hur det går i skolarbetet	79 %	95 %	79 %	73 %
Undervisningen passar mitt sätt att lära mig	80 %	96 %	88 %	77 %

Lundaskolan står ut med högre andelar än de övriga skolorna. Tungelsta skola 6-9 har något lägre värden.

³ Kommunala och fristående skolor.

⁴ Kommunen enbart resultatet för kommunala skolor när det gäller nationella prov.

⁵ Siffrorna är avrundade till heltal.

5.3. Kommungemensamma mallar

Tidigare granskningar från Skolinspektionen har enligt grundskolecheferna kritiserat brister i dokumentation kring det särskilda stödet som skolorna erbjuder. Av den anledningen har utbildningsförvaltningen år 2010 skapat kommungemensamma mallar för individuella utvecklingsplaner, åtgärdsprogram och utvärdering av åtgärdsprogram. Mallarna har nu setts över för att överensstämja med nya skollagen. Idag finns mallar för:

- Åtgärdsprogram
- Utvärdering av åtgärdsprogram
- Individuella utvecklingsplaner och skriftliga omdömen
- "Rapport till rektor".

Det är frivilligt för skolorna att använda mallarna "rapport till rektor" och "omdömen", även om förvaltningen kommunicerat till rektorerna att det är önskvärt. Övriga mallar är tvingande. Grundskolecheferna betonar att rektor har ansvaret för att följa elevernas utveckling och att uppmärksamma de elever som inte når målen.

Grundskolechefen F-5 har tagit fram mallen "Rapport till rektor" med syfte att underlätta rektorernas möjlighet till överblick. Mallen är ett excel-dokument där lärarna kontinuerligt rapporterar in vilka elever som riskerar att inte klara kunskapskraven med rätt. Rektorerna på Tungelsta skola och Lyckeby skolan uppger att de använder "Rapport till rektor" för att ha aktuell kunskap om elevernas kunskapsläge. De elever som klarar kraven markeras grönt. Rektor på Tungelsta skola uppger att den fungerar bra, men att det är synd att samma funktion inte finns i Dexter, skolans primära it-system. Även rektor på Lundaskolan använder mallen, och har bearbetat den så att den även rymmer en kod för elever som lätt når målen och behöver ytterligare stimulans.

5.3.1. Uppföljning av åtgärdsprogram

År 2005 genomförde utbildningsförvaltningen utredningen "*Det behövs en synvända – Stödet till barn och elever som riskerar att inte nå målen*". Inom ramen för den genomfördes en kvalitativ granskning av över hundra åtgärdsprogram. Bedömningen var att barns- och elevers tillkortakommandens fokuserades i för stor utsträckning i programmen, och att förändringar i personalens förhållningssätt, arbetsmetoder och organisation sällan förekom. Vidare fanns brister i förmåga att formulera mål, att koppla dem till styrdokumentet och att utvärdera. Skolorna använde inte heller den kommunala mall som tagits fram.

Under våren och hösten 2010 har grundskolecheferna genomfört uppföljningar genom att samla in åtgärdsprogram för årskurs 2 och 8 (våren) och åk 9 (hösten). Programmen bedömdes utifrån samma kriterier som 2005.

Uppföljningen visade att kvaliteten i åtgärdsprogrammen har förbättrats. Samtliga skolor använde den kommunala mallen. Samtliga åtgärdsprogram var underskrivna av rektor, målen var tydligare och i de flesta fall fanns utvärderingsbara mål. Det förekom i mindre utsträckning än i den tidigare att allt ansvar läggs på eleven att förändra sin studiesituation. Respektive grundskolechef hade återkoppling med rektorer kring de brister och styrkor i åtgärdsprogrammen som funnits från varje skola.

Grundskolecheferna genomför under hösten 2011 en ny uppföljning med hänsyn till nya Skollagens skrivningar om åtgärdsprogram.

Resultat från samtliga uppföljningar har löpande rapporterats muntligen till nämnden.

5.4. Arbetet med förbättrad måluppfyllelse

5.4.1. Vilka elever blev inte behöriga till gymnasiet?

Under hösten 2011 har rektorerna och grundskolechefen 6-9 identifierat de elever som inte blev behöriga till gymnasiet våren 2011. Enligt grundskolechefen behöver såväl förvaltningen som skolorna bli bättre på att möta dessa elevers behov. Rektorerna och grundskolechefen 6-9 har delat in eleverna i sju kategorier. Kategorierna utgör inga förklaringar utan fokuserar endast på det som vid bedömningstillfället framställt som det mest akuta problemet.

1. Elever som saknar betyg i ett behörighetsgivande ämne. Huvudsakligen handlar det enligt rektorerna och förvaltningen om ett pedagogiskt problem, som inlärningsblockering i matematik.
2. Elever med kriminalitet utan egentliga inlärningsproblem. Enligt grundskolechefen 6-9 och rektorerna pekar mycket på att skolan för elevens bästa bör ta hjälp av polis och socialtjänst.
3. Elever med en instabil hemsituation utan egentliga inlärningsproblem. Eleverna är i allmänhet uppmärksammade redan under åk 1 -5. Eleverna löper stor risk att hamna i svårigheter om inte adekvat stöd erbjuds.
4. Elever i behov av vård. Några få elever är i behov av vård som skolan inte kan erbjuda. Det kan handla om kortvariga psykotiska tillstånd eller liknande.
5. Elever med symptomdiagnoser som har påtagliga svårigheter att lära sig.
6. Elever som utvecklas långsamt. Gruppen uppskattas som mycket liten. Dessa elever behöver betydligt mer tid än sina klasskamrater för att lära sig samma saker.
7. Nyanlända elever som gått i svensk skola 6 – 30 månader. I gruppen finns stora variationer i skolbakgrund.

Enligt grundskolechefen 6-9 har skolan svårt att systematiskt möta behoven hos eleverna i de sju kategorierna. En anledning kan vara att det finns en oklarhet i hur samarbetet med exempelvis socialtjänsten och polisen bör fungera. Nämnden behöver enligt grundskolechefen se över såväl skolornas som förvaltningens rutiner.

5.5. Arbetet med elever i behov av särskilt stöd

5.5.1. Vem behöver stöd och vilket stöd ges?

Enligt såväl tidigare som nya skollagen är det i princip helt upp till varje rektor att forma och organisera stöd till de elever som behöver det. Vad som avses med elever i behov av särskilt stöd har inte närmare definierats i skollagstiftningen eller dess förarbeten. I nya skollagen är det tydligt att elever i behov av särskilt stöd omfattar de elever som av olika anledningar har svårigheter att nå målen. Samtliga elever har rätt enligt lagen att få stöd för att nå upp till minst godkänd-nivån. Stödet ska vara adekvat. Grundskolecheferna betonar att diskussionen om särskilt stöd inte enbart får handla om diagnoser. Elever med diagnoser är inte nödvändigtvis i behov av särskilt stöd och vice versa. De medger dock att elever med olika typer av diagnoser ofta hamnar i fokus när man talar om särskilt stöd.

I Haninge kommun, som i de flesta kommuner, har man inte tagit fram någon definition av "särskilt stöd". Dock finns en viss kommunövergripande struktur för delar av det särskilda stödet; dels i form av kommungemensamma grupper, dels i form en central stödavdelning.

5.5.1.1 *Kommungemensamma grupper*

De kommungemensamma grupperna riktar sin verksamhet mot barn i behov av särskilt stöd och platserna erbjuds till barn och elever i hela kommunen. År 2010 gjordes en kartläggning av grupperna. I den framkom att det fanns sex grupper i grundskolan F-5, omfattande 58 elever. I årskurs 6-9 fanns sex grupper, vilka samlade totalt 49 elever. Respektive rektor är ansvarig för sin grupp.

Eleverna som får plats i kommungemensam grupp har särskilt omfattande behov i sin skolgång, men har inte den typ av behov som behövs för mottagande i särskolan. Eleverna har exempelvis bakomliggande svårigheter med relationer till vuxna och andra barn, utåtagerande ångestsymtom mm. Chef på centrala stödavdelningen fattar beslut om inskrivning av elever i kommungemensam undervisningsgrupp.

5.5.1.2 *Centrala stödavdelningen*

Centrala stödavdelningen finns inom utbildningsförvaltningen. Avdelningen ansvarar för:

- Modersmålsundervisning och studiehandledning
- Beslut om mottagande i särskola och behovsgrupp samt studie- och yrkesvägledning i särskolan
- Beslut om tilläggsbelopp för skolor och deras arbete med barn i behov av särskilt stöd
- Beslut om inskrivning i kommungemensam grupp och om ersättning till sådan
- Beslut om dispens i fritidshem och förskoleverksamhet
- Elevhälsa (medicinska, psykologiska, psykosociala och specialpedagogiska insatser)
- Psykologisk konsultation i förskolan och skolan. Används för att i första hand stödja pedagoger, dels för att skapa en förändring för eleven, dels för att pedagoger ska lära sig hantera liknande situationer i framtiden.

På centrala stödavdelningen finns psykologer, hörselpedagog, talpedagoger, skolläkare, skolpsykologer samt verksamhetschef för skolhälsovården. Avdelningen omfattar även modersmålsenheten som arbetar med modersmålsundervisning och studiehandledning på andra språk.

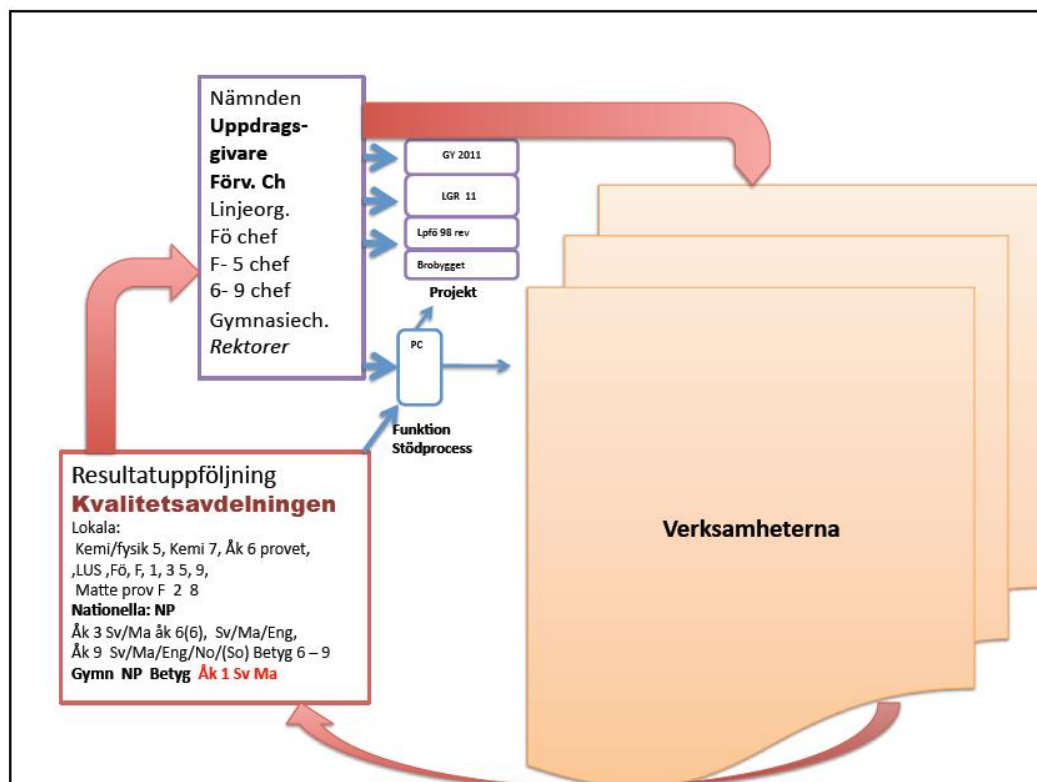
Inom centrala stödavdelningen finns en enhet för modersmålsundervisning med en ansvarig rektor. Skolorna i kommunen köper in såväl modersmålsundervisning som studiehandledning på modersmålet från denna enhet.

5.6. Pedagogiskt centrum

I september 2010 beslutade grund- och förskolenämnden och gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden att skapa ett pedagogiskt centrum med syfte att följa upp och vidareutveckla forskningen kring framgångsrika skolor och sprida kunskap om Haninges utvecklingsarbete i skolan. Syftet är att identifiera och sprida goda metoder mellan skolor i kommunen.

Centrumet har under året tagit form. Centrumet är inte en avgränsad organisation, utan snarare en funktion, som är direkt underställd förvaltningschefen. Funktionen har under året genomförts av sex olika tjänstemän som arbetat i olika utsträckning med dessa frågor.

Bild: Funktionen Pedagogiskt centrum (PC)

Källa: Redovisning till grund- och förskolenämnden oktober 2011, Utbildningsförvaltningen

Arbetet under året har präglats av fem stora projekt; nya skollagen, nya ämnesplaner och läroplaner för grundskolan och gymnasieskolan, reviderad läroplan för förskolan samt ”Brobygget”, en utbildning och satsning för likvärdig betygssättning i kommunen.

Centrumfunktionen har en stark forskningsanknytning och har även arbetet med utvärderingar och föreläsningar om bland annat språkutveckling, barnkonventionen och läsning.

6. Sammanfattande bedömning

Syftet är att bedöma om grund- och förskolenämnden bedriver ett ändamålsenligt arbete för att anpassa undervisningen efter varje elevs behov med syfte att alla når kunskapsmålen.

Vår bedömning är att nämnden bedriver ett omfattande arbete för att förbättra måluppfyllelsen. Betoningen finns inom kunskapsuppföljning och skolplanenkäten, vilka båda är kvantitativa verktyg som kan ge indikationer om utveckling över tid, men inte ger information om orsaker bakom svaga resultat. Det är därför positivt att nämnden även arbetar med kvalitativa inslag, som den uppföljning av åtgärdsprogram som genomförts de tre senaste åren av grundskolecheferna. Särskilt för årskurs 6-9 har uppföljningen av de elever som inte blev behöriga till gymnasiet skapat ökad kunskap och möjlighet för skolor och nämnd att forma rutiner för att bättre möta dessa elevers behov.

Nämnden har arbetat med att ta fram kommungemensamma mallar för individuella utvecklingsplaner och åtgärdsprogram. Det är ett viktigt led i att säkerställa att planerna och programmen används enligt intentionerna i de nationella regelverken, och att planerna och programmen är kopplade till målen och kunskapskraven i läroplan och kursplan.

Mot bakgrund av den extensiva uppföljningen och de kommungemensamma mallarna är vår bedömning är att grund- och förskolenämnden bedriver ett ändamålsenligt arbete för att anpassa undervisningen efter varje elevs behov i syfte att de nationella målen nås.

Trots detta kan nämnden ytterligare utveckla arbetet med stöd till elever som har behov. I Haninge kommun, som i de flesta kommuner, har man inte tagit fram någon definition av "särskilt stöd", vilket försvårar möjligheten för såväl rektorer, nämnden och revisionen att få en överblick av stödets art eller av hur många elever som får och/eller behöver stöd. Det förhindrar också möjligheten att följa upp om stödet är adekvat, något som grundskolecheferna identifierat som en utmaning. De betonar att diskussionen om särskilt stöd inte enbart får handla om diagnoser. Elever med diagnoser är inte nödvändigtvis i behov av särskilt stöd och vice versa. De medger dock att elever med olika typer av diagnoser hamnar i fokus när man talar om särskilt stöd. Här är det viktigt att, i synnerhet inom varje skolenhet, definiera vad som ingår i "vanligt stöd", som vissa elever kan behöva under kortare eller längre perioder för att nå målen eller inte halka efter i något ämne, och vad som ses som "särskilt stöd".

6.1. Svar på revisionsfrågorna

1. Har tillräckliga åtgärder vidtagits för att koppla åtgärdsprogrammen och de individuella utvecklingsplanerna till de nationella kunskapsmålen.
 - Hur sker uppföljning?
 - Vilka åtgärder vidtas för att utveckla kvaliteten i åtgärdsprogrammen?

Grundskolecheferna har genomfört regelbundna uppföljningar av åtgärdsprogrammen sedan 2009. Uppföljningen har skett genom att ett större urval av åtgärdsprogram har granskats att resultatet förankrats med respektive rektor. Vid varje uppföljning har grundskolecheferna noterat en förbättring i programmens kvalitet.

Förvaltningen har tagit fram kommungemensamma mallar för åtgärdsprogrammen. Detta är positivt då det effektiviserar verksamheten och samtidigt är ett led i att säkerställa programmets kvalitet. Under hösten 2011 har förvaltningen tagit fram mallar som är anpassade efter nya skollagen, där det tydligare framgår att programmen enbart ska innehålla skolans åtaganden. Många av de intervjuade lärarna uppger att det är vanligt att de skriver in elevens

och vårdnadshavarens åtaganden. Det är därför viktigt att nämnden fortsätter med uppföljningen av åtgärdsprogram, för att bevaka att de används på rätt sätt enligt nya skollagen.

2. Är undervisningen anpassad till varje elevs förutsättningar och behov?

De intervjuade lärarna och rektorerna uppger att anpassning av undervisningen är en grundläggande del i skolans vardag. De uppger även att anpassningen skulle kunna utvecklas ytterligare, men att tidsbrist och stora elevgrupper kan upplevas som hinder.

Många lärare har stor kompetens att genomföra en undervisning som leder till ett ökat lärande även för de elever som behöver stöd. Detta kräver engagemang och uppbackning från rektorn.

För att utveckla arbetet på skolan och höja utbildningens kvalitet behöver rektorerna ha en aktuell och tydlig bild av den undervisning som bedrivs på skolan. Genom pedagogiska diskussioner med lärarna och besök i klassrummen kan en sådan erhållas. Det är också viktigt att rektorn gör en återkoppling till lärarna. Därigenom får lärarna stöd i att utveckla undervisningen så att den leder till ett ökat lärande för alla elever.

3. Styr de individuella utvecklingsplanerna undervisningen?

- a. På vilket sätt?
- b. Hur sker uppföljning?

Enligt de intervjuade lärarna och rektorerna så använder samtliga skolor individuella utvecklingsplaner och utgår från den kommungemensamma mallen. De får då en tydligare koppling till målen. Det varierar dock hur väl eleverna känner till sin plan samt på vilket sätt den integreras i undervisningen. Ingen av de intervjuade lärarna anser att IUP styr undervisningen. Uppföljning av IUP sker på utvecklingssamtal där vårdnadshavare är närvarande.

I skolplaneenkäten finns en fråga om ifall eleverna känner till sin individuella utvecklingsplan. I de två skolorna i granskningen som har elever i årskurs 6-9 är det cirka en fjärdedel av eleverna som inte instämmer i detta, vilket torde föranleda att nämnden mer intensivt följer upp användandet av individuella utvecklingsplaner på samma vis som uppföljning skett av åtgärdsprogrammen.

4. Vidtas ändamålsenliga åtgärder för att ge elever i behov av extra stöd möjlighet att nå de nationella kunskapsmålen?

- a. Hur många elever omfattas av stöd?
- b. Ställs krav på diagnos innan stöd sätts in?
- c. Hur tillförsäkras stöd till resurssvaga elever/föräldrar?

Inom det särskilda stödet finns åtgärder på såväl skolnivå som kommunnivå. En grundläggande problematik är dock avsaknaden av definition av "särskilt stöd" jämte "vanligt stöd" och det råder olika uppfattningar om ifall om det ens behövs en sådan definition. Idag är det upp till varje rektor att organisera undervisningen så att samtliga elever som riskerar att inte nå målen uppmärksammas och att åtgärder sätts in för att stödja dem. Förvaltningen har inte kunskap om hur många elever som omfattas av stöd. Dock är budskapet från nämnden och förvaltningen tydligt, att det inte krävs någon typ av diagnos innan stöd sätts in.

Resurssvaga elever och föräldrar får ta del av stödet på samma vis som övriga elever, dvs. genom att skolan upprättar ett åtgärdsprogram för eleven. Dock har det framkommit i en uppföljning som grundskolechef 6-9 genomfört tillsammans med rektorerna att resurssvaga elever är vanligen förekommande bland dem som inte blir behöriga till gymnasiet. Grundskole-

chefens slutsats är att det ofta saknas rutiner för att systematiskt möta dessa elevers behov. En del i detta är ett mer utvecklat samarbete med socialförvaltningen, men det handlar också om att stärka upp kring eleverna i skolan.

5. Vidtas åtgärder för att ge duktiga elever ytterligare intellektuell stimulans?

De intervjuade lärarna uppger att det är vanligare att läraren hinner ge extra uppgifter och ytterligare stimulera duktiga elever i de yngre åldrarna. Överlag är det ovanligt med särskilda åtgärder för dessa elever.

Våra rekommendationer till grund- och förskolenämnden är:

- ▶ Grundat på den kunskap som finns om elevgruppen (de sju kategorierna) som inte blev behörig till gymnasiet VT 2011 bör nämnden utveckla rutiner och former för att stödja grundskolorna i att bättre möta resurssvaga elever.
- ▶ Nämnden bör utveckla former för att underlätta för de kommunala skolorna att stimulera elever som lätt når målen, enligt intentionerna i skollagen
- ▶ Nämnden bör genomföra uppföljning av individuella utvecklingsplaner enligt samma modell som man idag genomför uppföljning av åtgärdsprogram, bland annat med syfte att skolorna tar fram heltäckande IUP.

Haninge den 9 november

Anna Eklöf

Källförteckning

Bilaga 2, Uppföljningen av åtgärdsprogram inför möte med grund- och förskolenämnden oktober 2011

Centrala stödavdelningens ansvarsområde, 2011-02-28, Dnr GFN 34/2011

Familjebehandling för elever med hög skolfrånvaro, IFO, 2011-02-28

Förskoleklass, läsutveckling; kunskapskontroll, presentation för nämnden 22 juni 2011-10-07
Grund- och förskolenämndens strategi och budget 2011

Granskning av effekter av åtgärdsprogram, utbildningsförvaltningen. 26 september 2011, ärende till grund- och förskolenämndens möte 26 oktober 2011.

Grund- och förskolenämndens strategi och budget 2011

Kartläggning av kommungemensamma grupper i förskola/grundskola, Dnr:GFN 86/2009
Kartläggning av kommungemensamma grupper i förskola och grundskola i Haninge kommun våren 2010, Solveig Åshammar

Kvalitetsgranskning av innehållet i åtgärdsprogram för barn i behov av särskilt stöd, Nämndsprotokoll Dnr:GFN 21/2009, 2010-11-15

Nyanlända elever - riktlinjer och uppdrag om kartläggning, Dnr:GFN 49/2010

Olika elever – samma undervisning. Skolinspektionens erfarenheter och resultat från tillsyn och kvalitetsgranskning 2010, Dnr 40-2011:4396

Pedagogiskt centrum – en funktion, 6 sep 2011, underlag till nämndsöte 26 oktober, grund- och förskolenämnden

Skolplan för Haninge kommun 2008-2011

Språk- och kunskapsutveckling för barn och elever med annat modersmål än svenska
Kvalitetsgranskning av Lundaskolan, Vikingaskolan, Hemsö förskola och Tallens förskola i Haninge kommun, Skolinspektionens beslut 2010-08-29, Dnr 40-2009:1849

Bilaga 1 – Skolenheterna i urvalet

Lyckebyskolan

Lyckebyskolan i Vendelsö är en skola med ca 250 elever i årskurs 6-9. Organisationen är uppdelad i två arbetslag (åk 6 och 8 samt åk 7 och 9). Skolledningen består av rektor samt två arbetslagschefer, vilka arbetar halvtid med ledande och styrande uppgifter för vardera arbetslag och halvtid med egen undervisning. På skolan undervisar ett tjugotal lärare. Skolan saknar speciallärare/specialpedagog samt studie- och yrkesvägledare (tjänsten vakant).

Läsåret 2011/12 startar skolan en klass med fotbollsprofil i samarbete med Vendelsö IK.

Tungelsta skola (6-9)

Tungelsta skola är belägen i Västerhaninge och består av två enheter, en för yngre elever i år F-5, och en för äldre i årskurs 6-9, med ca 350 elever. Skolledning består av rektor och biträdande rektor. På skolan undervisar ett 40-tal lärare och skolan rymmer även verksamheten "Spezzen" där fyra(?) speciallärare(?) erbjuder stödundervisning. Skolan har även en studie- och yrkesvägledare (50 %) och kurator (50 %).

På Tungelsta skola finns en kommundemensam grupp, en samverkansklass för elever med psykiatriska funktionshinder. Kopplats till klassen finns tre speciallärare och samverkan sker löpande med barn- och ungdomspsykiatri för att skapa en samlad skolgång med specialpedagogik och psykiatrisk behandling.

Lundaskolan

Lundaskolan i Jordbro har 360 elever i år F-5. Inom skolans verksamhet finns även skolbarnomsorg med fem avdelningar. Skolledningen består av rektor samt biträdande rektor. På skolan undervisar xx lärare och det finns även skolsköterska (100 %), skolkurator (100 %) samt tre specialpedagoger.

En stor del av eleverna på Lundaskolan har utländsk bakgrund. Våren 2011 hade 94 procent av eleverna minst en förälder från ett annat land än Sverige, och 89 procent hade två föräldrar från ett annat land. Vidare är 44 procent av eleverna födda i ett annat land än Sverige och en femtedel av eleverna har varit i Sverige i mindre än tre år.

På Lundaskolan finns två introduktionsgrupper för nyanlända barn, med sammanlagt ca trettio elever. Många av skolans elever får studiestöd på modermålet och/eller modersmålsundervisning.

Dalarö skola

Dalarö skola har elever i år F-9 och är belägen i centrala Dalarö. Skolan har ca 220 elever och ett trettio-tal lärare som arbetar i tre arbetslag, utifrån elevernas ålder. Skolledningen består av rektor och biträdande rektor. På skolan finns en speciallärare. Skolan saknar studie- och yrkesvägledare.